

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 3444/1894.

Spre șcire și acomodare celor interesați se notifică că *prelegerile în secțiunea teologică* dela seminarul nostru diecesan pentru anul 1894/5 se vor începe cu ziua de **3 Septembrie st. n. a. c.**

Tinerii carii pe viitoriu ar dori să fie suscepti la curs, să avisază ca, recursele lor, înștruite cu documintele despre calificațiunea recerută se le *astărnă Consistoriului* de aici cel mult până la **9/21 August a. c.** observându-se acestora, că rezoluțiunea de primire seu neprimire se va intima fie-căruia, prin concernintele oficiu parochial.

Arad, din șed. consist. dela 30 Iunie 1894 st. v.

Consistoriul eparchial gr. or. român din Arad.

Nr. 752/93. Șc. 1894.

Cerculariu normativ,

cătră oficiile protopresbiterale și parochiale din districtul Consistoriului gr. or. român din Oradea-mare.

Pe temeiul articolului de lege XXVI. din 1893, referitor la regularea salarelor învățătoresci dela școlile noastre confesionale, în privința executării acestei legi, prin ordinațiunea ministerială de dtul 2 Martie, a. c. Nr. 10.000, s'au normat următoarele:

I.

1. În virtutea §-lui 1. din articolul de lege sus-provocat, salariul unui învățător ordinar, pe lângă locuință potrivită și grădină 1/4 de iuger, nu pôte fi mai mic de 300 fl., iar a unui suplinte ori adiunct nu pôte fi mai mic de 200 fl.

Acésta dispozițiune a legii, se referese și la salarele învățătorescilor.

2. Pentru învățătorii și învățătoarele cu calificațiunea recerută, în §. 2. a legii suscitute, sunt provădute adausele cuincuenale — de cinci ani — cu câte 50 fl., care se repetază de cinci ori și pot ajunge la suma de 250 fl.

Aceste adause — cuincuenale — însă nu pot fi compute în diferența salariului ce ar trece peste 300 fl.

Adausele — cuincuenalele adecă — de cinci ani pentru învățătorii cualificați, cari sunt în aplicare definitivă, au să fie socotite cu începere dela 25 Septembrie 1893. și așa întâiul adaus de cinci ani are să fie validat la 1 Octomvre 1898, iar pentru învățătorii, cari vor intra în funcțiune de acum înainte, timpul pentru îndreptățire la adausele cuincuenale se va începe dela intrarea respectivului învățătoriu în funcțiune. Fie-care învățătoriu numai prin serviciu ne'nterupt și pôte căștiga îndreptățire la aceste adause cuincuenale.

3. Salarele învățătoresci, pot consta din bani în număr, din naturale și din venitul pământului învățătoresc, prețul naturalelor se socotesc după calculul rotund ale acelora pe cei 10 ani din urmă, iar venitul pământului se socotește după venitul catastral cu adausul sporiului de venit al pământului, ce se pôte constata prin atestat dela antistia comunală, amăsurat ordinațiunei ministeriale de dtul 31 Octomvre, 1893, Nr. 38072.

Paușalul de cancelarie, sau alte venite accidentale, nu pot fi compute în salariul învățătoresc.

Dotățiunea cantorală ce o primesce învățătoriu pentru cantorat, se pôte socoti — computa în salariul învățătoresc adecă acolo, unde învățătoriu confesional este și cantor, emolumintele ce le capătă ca atare, fac parte întregitoare din salariul învățătoresc pretins dela respectiva școlă confesională.

4. La cas, dacă comuna bisericească nu pôte provede pe învățător cu locuință potrivită și cu grădină de 1/4 iuger, în locul acestora are datorință a'l rebonifica în bani cu o sumă amăsurat prețului acestora, care sumă nu se compută în salariul prescriș de 300 fl.

Salarele învățătoresci staverite și sistemisate nu se mai pot reduce ori scărița nici la o întâmplare.

5. Emolumentele învățătoresci pentru fie-care

școlă confesională, cu provocare la hotărîrea sinodului parochial, prin care s'a sistemizat acel salariu, au să fie specificate și constatate separat prin un „act officios“ datat și scris de președintele și notariul comitetului parochial ca comisiune școlară, apoi provăduț cu sigilul comitetului ori al oficiului parochial.

Aceste „acte oficiose“ despre constatările salarelor vor fi a să presenta Consistoriului ca autoritate superioară școlară pentru ratificare.

6. După-ce în puterea legii — art. XXVI, din 1893, — fie-care școlă — precum să află dispus mai sus — are să fie provăduț cu salariu învățătoresc de cel puțin 300 fl. afară de locuință și grădină, și după-ce fără salariul prescris de 300 fl. nu să mai pôte susține școlă confesională, iar pe lângă prestarea salariului prescris comunele bisericesci — ca susținătoare de școle — mai au încă a să îngrijă și pentru garantarea adauselor cuincuenale ce au să urmeze preste 5 ani, drept aceea : pe temeiul obligamentului legal susindigetat, tôte comunele bisericesci, care voiesc a susține școlă proprie confesională, sunt obligate — îndatorate — cu începere de la 1 Septemvre a. c. a reintregi, și adecă a presta pentru învățator salariul prescris în suma de 300 fl. pe lângă locuință și grădină.

Față de acele comune bisericesci, care atât după numărul poporațiunei, cât și a pruncilor obligați la școlă, să consideră a fi în stare de a presta salariul prescris pentru învățator, la cas decumva — însăși prin organele autonome parochiale — până la 25 Septemvre a. c. nu vor reintregi salariul învățătoresc la suma prescrisă, să vor lua măsuri din oficiu pentru incasarea salariului prescris, pe calea esecuțiunei administrative.

7. Acele comune bisericesci, care nu vor reintregi și asigura salariul de 300 fl. și de la care nici pe calea esecuțiunei administrative nu să va putea încasa acel salariu, — să vor considera că nu au școlă, și ca atare vor fi supuse dării școlare de 5°/_o, iar înființarea școlei o va lua statul în competența sa.

8. Acele comune bisericesci, care avënd școlă proprie confesională, — din cauza sărăciei dovedite — nu pot reintregi pentru învățator salariul prescris de 300 fl., de cumva au învățator cu cualificațiunea pretinsă pentru reintregirea acelu salariu, până la 25 Septemvre st. n. a. c. pot recurge după ajutor de la stat. — Cererile pentru astfel de ajutor vor fi a să instrua cu următoarele documente :

a) Preliminariul (bugetul) cultului pentru școlă, din care să se vadă, că respectiva comuna bisericescă nu dispune de puteri materiale suficiente pentru de a întregi salariul prescris ;

b) Actul officios al comitetului parochial provăduț în punctul 5. în original despre constatarea dotațiunei învățătoresci, sistemizate pentru acel post învățătoresc ;

c) Testimoniul de cualificațiune a învățătorului din aceea comună ;

d) Un atestat — declarațiune — de la antistia comunală, vidimat de cătră protopretorele cercual, în care să fie dovedită sărăcia comunei bisericesci ;

e) Consemnarea pruncilor obligați la școlă, autentificată prin antistia comunală.

9. Ajutoriuul de la stat, cerut spre reintregirea salariului învățătoresc până la suma de 60 fl., să acórdă din partea statului fără ca guvernul să-și pôte rezerva vre-o nemijlocită ingerință — amesteca — în afacerile administrative ale școlelor confesionale ; iar de-cumva ajutoriuul va trece peste 60 fl. — care să pôte urca până la 90 fl. — în casurile aceste guvernul are nemijlocită ingerință, — adecă amestec — în afacerile școlelor confesionale ajutate, care ingerință o va validita în două direcțiuni, și anume :

a) Alegerea și respective instituirea învățatoriuului la acele școle confesionale, — care vor primi ajutoriu de la stat în suma peste 60 fl. — va depinde de la întărirea guvernului, prin urmare actul de alegere va trebui promovat la ministeriu pentru întărire, carele va fi îndreptățit a nu întări alegerea ;

b) Disciplinarea învățătorilor de la școlele confesionale ajutate cu suma peste 60 fl., va fi pusă în competența organelor statului, și anume : ori-ce sentințe disciplinare, aduse asupra acelor învățatori confesionali, cari vor primi de la stat ajutore peste 60 fl., numai după aprobare ministerială vor fi definitive.

Afară de acésta Ministeriuul va fi îndreptățit, cauzele disciplinare ale acelor învățatori confesionali, cari vor fi ajutatoși cu sume peste 60 fl., din cas în a le subtrage cu totul din competența forurilor confesionale școlastice, și a le supune comisiunilor administrative comitatense pentru decidere ; iar pentru delictes politice, adecă pentru urmărirea unei direcțiuni contra statului, pe toți învățătorii confesionali, cari vor primi ori-ce ajutor de la stat, Ministeriuul va fi îndreptățit a-i subtrage din competența forurilor confesionale, și a-i trage în judecată pe calea comisiunilor administrative.

După alinea ultimă din §. 13. a legii susprovocate, — **direcțiune** în contra statului să consideră ori-ce acțiune îndreptată contra constituțiunei, contra caracterului național, contra unității, contra independenței respective întregității teritoriale a statului, precum și contra întrebunțării limbei statului — limbei maghiare — satorite prin lege ; întempletese aceea acțiune în școlă sau afară de școlă, ori pe teritoriul altui stat întemplate cu cuvântul sau în scris, ori prin tipăritură, prin reproducerea plastică, prin cărți școlare sau prin alte instrumente de învățământ.

10. Afară de ajutoriuul ordinar, statul — pe lângă rezervele de ingerință și respective pe lângă condițiunile susinșirate în punctul precedent — va asigura și respective va întregi și adausele cuincuenale de câte 50 fl. la cinci ani.

II.

11. Pentru acoperirea și încasarea regulată a salarelor și emolumentelor învățătoresci de la școlile confesionale, au datorință a se îngriji comunele bisericesci prin organele proprie, fiind îndatorate a plăti salariul învățătoresc anticipative în rate lunare ori trimestriale, iar emolumentele naturale a le încasa prin organele parohiale fără întervenirea învățătorului și a le administra anticipative respectivului învățător astfel, ca rata ultimă să fie plătită până la finea lunii Noiembrie a fie-cărui an.

12. De cumva comuna bisericescă nu se va îngriji prin organele sale de încasarea și administrarea regulată a emolumentelor învățătoresci, comisiunea administrativă comitatensă la cererea învățătorului ori la arătarea oficiosă din altă parte, va introduce execuțiune deadreptul în contra comunei bisericesci, iar în contra membrilor singuratici ai acelei comune bisericesci numai atunci va introduce și efectul execuțiunii administrative, dacă din partea organelor confesionale va fi făcută și aprobată repartitiunea — aruncul — dotațiunii învățătoresci asupra singuraticilor locuitori, și dacă se va arăta, că suportă evidință esactă despre datoria fie-cărui locuitor.

13. Învățătorul este îndreptățit a pretinde salariul în bani și pentru naturale, de cumva nu-i se vor încasa și administra regulat, sau de cumva nu va fi mulțămît cu calitatea acelor naturale; în cazul acesta prețul naturalelor se socotește după calculul rotund al prețurilor de piață din cei 10 ani ultimi.

14. La cas, dacă salariul învățătoresc normat, în faptă nu se va putea încasa de la comuna bisericescă, statul va avea drept — cu delăturarea admonițiunilor provădute în lege, — a sista și a închide școla confesională.

Asemenea va avea drept statul a sista și a închide aceea școlă confesională, care — neavând salariul prescriș — ar cere ajutor, iar interese importante de stat ar pretinde sistarea și închiderea aceleia, sau de cumva de la vre-o școlă ajutorată din partea statului cu ori-ce sumă, doi învățători după o altă au fost amovați pentru direcțiune urmărită contra statului.

III.

15. Cu privire la aplicarea învățătorilor și respective la deplinirea stațiunilor învățătoresci amăsurat ordinațiunii ministeriale §. 8. pe viitor la stațiunile învățătoresci vacante, care au dotațiunea prescrișă, pot fi aleși și instituiți numai învățători provăduți cu testimoniu de cualificațiune, corăspundător §-lui 131, din art. de lege XXXVIII. din 1868, și conform articolului de lege XVIII. din 1879; iar ca suplenți ori provisorii pot fi instituiți numai preparanți absoluți.

16. După devenirea în vacanță a unei stațiuni învățătoresci, cel mult în jumătate de an este a se deplini cu învățător cualificat, iar pe timpul vacanței, la cas, dacă de loc nu va putea fi provădută cu în-

vățător definitiv, va fi a se provăde cu învățător suplent.

17. La cas de mörte a unui învățător, văduva și orfanii aceluia, de la mörte în jumătate de an au să capete locuință și salariul întreg învățătoresc, pe care interval comuna bisericescă este îndatorată pe speșele proprie, fără alterarea salariului învățătoresc, a provăde școla cu învățător suplent.

18. Absoluții preparanți sunt îndatorați cel mult în doi ani după absolvare a depune esamenul de cualificațiune învățătorescă, iar la cas contrar, după doi ani au să fie delăturați din funcțiune.

19. La cas de strămutare a învățătorului, respective când se alege și institue alt învățător, după întărirea aceluia comitetul parochial ca comisiune școlară — este îndatorat în 30 de zile a trimite în copie autentică testimoniu de cualificațiune al nou alesului învățător inspectorului regesc comitatens, și a face aceluia arătare despre aceea, că unde s'a mutat fostul învățător.

IV.

20. Față de dispozițiunile grave și obligătore susinșirate, subsemnatul Consistoriu spre scopul de a susține școlile noastre confesionale, ia următorele măsuri:

a) Fie-care comună bisericescă, care susține școlă confesională, de cumva dotațiunea învățătorescă de până aci nu ajunge suma pretinsă de 300 fl., — fără cortel și grădină — este îndatorată a reintregi salariul învățătoresc la suma prescrișă; spre scopul acesta preoții parochiali din atare comune bisericesci sunt însărcinați până la 8/20 August a. c. a convoca un sinod parochial extraordinar, și în acele a regula dotațiunea învățătorescă prin reintregirea aceleia la suma prescrișă; iar protocoalele acelor sinode parochiale până la finea lunii August a. c. a le subșterne oficiului concerninte protopresviteral.

b) Comitetele parochiale din tôte comunele bisericesci submanuate, care susțin școle confesionale, sunt îndatorate până la finea lunii August a. c. cu provocare la hotărirea sinodului parochial, prin care este regulată dotațiunea învățătorescă, a compune „actul officios“ provădut în punctul 5 al acestui cercular, în care se se constateze officios emolumintele învățătoresci dela școla noastră confesională din respectiva comună bisericescă, iar acel act officios, subscris de președintele și notariul comitetului, și provădut cu sigilul officios al comitetului ori al parohiei, de loc a'l subșterne pe calea oficiului protopopesc concerninte, subsemnatului Consistoriu pentru ratificare.

c) Oficiile și comitetele parochiale din comunele bisericesci submanuate, care susțin școlă confesională, sunt îndatorate sub greumântul răspunderii, încă în decursul lunii Septemvre a fie-cărui an a face preliminarul și repartitiunea emolumintelor învățătoresci pentru încasarea salariului învățătoresc pe anul următor înainte, având acele preliminare și repartitiuni până în 3/15 Octomvre, pe calea oficiilor concerninte protopopesci a le înainta la acest Consistoriu pentru

ratificare; iar după reprimirea preliminarului și a repartiziunii ratificate, oficiile și comitetele parohiale numai de cât vor avea a lua măsurile trebuincioase, și eventual pe lângă prescurtarea repartiziunii a intreveni la antistia comunală pentru incasarea anticipativă a emolumintelor (salarelor) învățătoresci.

d) Oficiile și comitetele parohiale sunt îndatorate sub răspundere a lua măsuri și a impune epitropiei parohiale, ca emolumintele — dotațiunile — învățătoresci, amăsurat legii și a ordinațiunii ministeriale susprovocate a le administra respectivilor învățători anticipative în rate lunare ori trilonare.

Incasarea emolumintelor naturale învățătoresci sunt îndatorate comitetele și epitropiile parohiale a o efectui înseși, ori pe calea antistiei comunale însă totdeauna fără intervenirea învățătorului.

e) Dotațiunea învățătorescă este a se repartiziuna asupra singuraticilor locuitori, încât se pôte după starea materială a acelora, pe basa darei directe; spre scopul acesta preoții parohiali sunt însărcinați a procura datele de dare directă dela notarii comunali, și apoi pe temeiul acelora, eventual cu ajutoriul notariului respectiv a face repartiziunea salariului învățătoresc; iar asupra acelor credincioși și locuitori din comună, cari nu plătesc dare directă, este a se repartiziuna salariul învățătoresc după o cheiă staverindă de comitetul parochial astfel, ca aceștia să contribuie la salariul învățătoresc cel puțin cu jumătate a minimului ce le plătesc locuitorii după dare directă.

f) De ore-ce după legea de instrucțiune §. 45. art. XXXVIII. 1868. în acele comune, în care există numai școlă confesională de a noastră, locuitorii de alte confesiuni — încât aceia ca minoritate nu au școlă proprie separată, nu contribuiesc la susținerea altei școle, sau dacă nu sunt supuși la dare școlară de 5% pentru fondul școlei comunale — încă au datorință a concurge la susținerea școlei noastre confesionale din aceea comună, drept aceea: în acele comune parohiale submanuate, în care sunt numai școle confesionale de ale noastre, oficiile și comitetele parohiale sunt îndreptățite a împărți salariul învățătoresc în bani, și asupra locuitorilor de alte confesiuni din respectiva comună, de cumva aceia nu contribuiesc la altă școlă.

g) În acele comune parohiale, care susțin școlă confesională, însă dotațiunea învățătorescă nu voiesc a o reintregi la suma prescrisă, oficiile parohiale — amăsurat §-lui 9. din art. de lege XXVI. 1893 — sunt îndatorate din oficiu, fără ascultarea respectivelor comune, a face aruncul, respective repartiziunea salariului învățătoresc în suma de 300 fl. pe lângă locuință și grădină, având acele repartiziuni până la termenul prefapt ale înainta aici pentru aprobare și validitate.

h) Oficiile și comitetele parohiale din acele comune bisericesci, care având învățător cualificat, din cauza sărăciei nu sunt în stare a reintregi salariul învățătoresc la suma prescrisă, pot recurge după ajutor dela stat spre scopul reintregirii salariului.

Cererile pentru astfel de ajutóre sunt a se instrua cu documentele înșirate în punctul 8 al acestui cerculariu, și a se înainta la acest Consistoriu până la 1 Septevre a. c., fiind acele cereri de aici până la 25 Septevre st. n. a. c. a se transpune la comisiunea administrativă comitatensă pentru rezolvare.

i) Oficiile protopresviterale subalterne — pentru salvarea școlelor noastre confesionale — vor avea cu totă rigórea a controla esecutarea acurată a dispozițiunilor susespuse, fiind responđabile pentru rezultatul acestora.

l) Oficiile protopresviterale sunt însărcinate, atât protocoalele și actele oficióse pentru regularea și constatarea dotațiunilor învățătoresci, cât și eventualele cereri pentru ajutóre, ajustate cu documentele recerute, până la 3/15 Septevre a le subșterne la acest Consistoriu.

m) Oficiile protopresviterale — sub răspundere — sunt însărcinate de la oficiile parohiale subalterne din acele comune bisericesci care susțin școlă confesională și care plătesc salariul învățătoresc prin arunc până la 3 15 Octomvre a procura preliminarile respective repartiziunile salariului învățătoresc pe an înainte, și acele numai decât a le subșterne la acest Consistoriu spre afacere ulterióră.

n) Oficiile protopresviterale la indeplinirea posturilor învățătoresci sunt îndatorate a observa dispozițiunile cuprinse în acest cerculariu normativ.

o) Oficiile parohiale îndată după primirea acestui cerculariu nomativ, sunt însărcinate a'l comunica și publica comitetului și sinodului parochial, precum și învățătorului, având apoi a lua măsurile trebuincioase pentru esecutarea tuturor dispozițiunilor susînșirate, iar cerculariul normativ a'l păstra bine în archiva parochială.

Acest cerculariu normativ, sunt însărcinate oficiile protopresviterale a'l trimite îndată după primire de-adreptul fie-cărui oficiu parochial subaltern în câte un exemplar pentru esecutare și acomodare.

Dat Oradea-mare, din ședința consistorială ținută la 27 Iuniu (9 Iuliu) 1894.

Iosif Goldiș, m. p.   *Nicolau Zigre, m. p.*
archimandrit, vicariu episcopescu.   secret. consist.

Doctrina bisericii perióda a doua a istoriei (311—621.)

A încercat neamul omenesc atât înainte, cât și după venirea Mântuitorului Christos, — ca să facă sieși legi, prin cari se dea direcțiune modului său de gândire și acțiune. Filosofia omenescă scrutând neînterupt după adevăr s'a încercat a staveri principiile de viéță și moralitate; ér legiuitorii popórelor au formulat legi preste legi, — prin cari au normat viéța practică. Atât principiile morale staverite de filosofă, cât și legile aduse în decursul timpului de legiuitorii popórelor sunt „lucruri

făcute de om,“ și p^ortă în sine germele defectivității, și ca atari din necesitatea timpului și împrejurărilor sunt și trebuie să fiă supuse schimbării, și în același timp le lipsește și autoritatea. Chiar pentru acesta a fost o trebuință atât în filosofie, cât și în drept, ca generațiunile ce s'au urmat, și se urmăzează una după alta în lume, să judece, și să critice ceea ce au lucrat generațiunile anterioare; ér eresurile, cari s'au ivit, și se ivesc în biserică n'au fost, și nu sunt altceva, decât o expresiune și o formă de procedere a lumii: de a păși tot astfel și față de principiile dumnezeiești și ca atari neschimbăcioase cuprinse în evangeliă.

A pune stavilă și hotar acestei omenesci tendențe față de evangeliă Domnului a fost una din cele mai de căpetenie îngrijiri ale bisericii creștine. Meritul netăgăduit în punctul acesta este al bisericii și bărbaților mari ai bisericii din perioadă a doua a istoriei bisericicești. Neamul omenesc, ca să se p^otă feri, are trebuință de o autoritate, carea să-l conducă, și de carea să asculte. Și meritul bărbaților mari ai bisericii și al sinódelor ecumenice ținute în această perioadă este, că a formulat în mod neîndoios pentru toate timpurile pre basă sfintei scripturi și a sfintei tradițiuni doctrina bisericii, pentru ca cuvântul lui Dumnezeu să stăpânească cu autoritatea sa divină asupra modului de gândire și acțiune al omului pre toate terenele sale de viață și dezvoltare.

Lupta cea grea purtată de biserică în această perioadă a fost îndreptată cu deosebire a staveri și formula doctrina bisericii despre persoana Mântuitorului Christos. Și Dumnezeu a voit, ca această luptă prestată de biserică într'un timp de grele încercări politice și sociale să fiă deplin succésă.

În cele dântăi două sinóde ecumenice ținute la Nicea (325) și la Constantinopol (381) biserică și-a formulat doctrina, și o-a indus în simbolul numit niceo-constantinopolitan, ér cele trei sinóde ecumenice ținute mai târziu, și anume la Efes (431), la Calcedon (451) și la Constantinopol (553) au explicat și confirmat această doctrină, sigilând caracterul ei evangelic-divin.

Prin aceste sinóde s'a formulat doctrina evangelică a bisericii, că: Mântuitorul Christos este Dumnezeu de o ființă cu Tatăl, că Duhul sfânt este Dumnezeu, carele dela Tatăl purcede, și este de o potrivă cu Tatăl închinat și mărit, că biserică este instituțiune dumnezeiească, ca una sfântă sobornică și apostolăscă, că pentru ca omul, să p^otă dobândi fericirea sa vremelnică și vecinică are trebuință de ajutorul grației divine și de colucrarea sa prin fapte bune săvârșite în spiritul și direcțiunea propusă de evangeliă, — că grația divină se revarsă asupra credincioșilor prin sfintele sacrameinte, și în genere prin actele sfinte, cari se

săvârșesc prin mijlocirea bisericii și ierarhiei, — și înfine, că după m^orte urmăzează învierea și judecata dumnezeiească, carea respălătesce faptele bune cu viața de veci, și pedepsește faptele rele cu munca cea vecinică.

Prin lupta purtată de biserică în această perioadă s'a formulat și i-s'a dat expresiune în mod neîndoios și pentru toate timpurile caracterului pozitiv divin al doctrinei evangeliice și bisericii, și s'a încetățenit și instalat pre pământ autoritatea dumnezeiească a evangeliice pentru toate timpurile.

În această perioadă biserică sub inspirațiunea și cu colucrarea Duhului sfânt a dat faptică expresiune glasului dumnezeiesc, că s'a audīt din Ceruri la botezul Domnului: „Acesta este Fiul meu cel iubit, într'u Carele bine am voit, pre Acesta să-l ascultați.“

Concurs.

Să escrie concurs pentru parochia de clasa a III-a, din comuna Calacea, protopresviteratul Beliu, cu termenul de alegere 14/26 August a c.

Dotățiunea stă:

a) intravilanul parochial de 879 st. cu locuință; b) pământ estravilan arătoriu și de fânaț de 18 holde și 988□ catast.; c) este în prospect un intravilan de sub Nr. 84. de 1 holdă 800□ catast. ca adaus la dotățiune. d) Usufructul din mormintele vechi de 1117□; e) birul preoțesc câte 1/2 măsură de bucate dela 190 de numere de case, cari fac 25 chubule; f) stolele îndatinate; g) dela 190 de căși 1/2 și de lucru cu palma, — pentru care credincioșii deosebi, pot solvi câte 20 cr., pentru 1/2 și de lucru, dotățiunea întrégă face 428 fl.

Recurenții la această parochiă să-și însinue suplicele ajustate cu documentele necesare și adresate către comitetul parochial, la protopresviteratul tractual în Ökrös, și pot a să înfățișa înaintea alegătorilor, pentru a cânta respective celebra și a cuvânta, observându-se însă §. 18, din regulamentul pentru parochii.

Calacea, 9/21 Iuliu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu prot. tractual: PETRU SUCIU, m. p.

Conform occlusului V. Consistoriu gr. or. din Oradea-mare, de dtul 27 Iun. a. c. Nr. 776. sistemisându-se un post de capelan lângă veteranul paroch Nicolau Cucu, din Ghighișeni cu filiele Căcăceni și P.-Zavoeni, pentru deplinirea acestui post capelanal, să escrie concurs cu termen de alegere pe 15/27 August a c.

Dotățiunea constă:

a) din parochia matre Ghighișeni 10 jugere de pământ cu venit 120 fl., stolele usuate după calcul mijlociu 180 fl., venitul cimiteriului nou 10 fl.; b) din filia Căcăceni bir preoțesc 3 cub. per 5 fl.: 15 fl., c) dela P.-Zavoeni bir 8 cubule per 5 fl.: 40 fl., stolele îndatinate 40 fl. din cimiteriu 5 fl., de tot 410 fl., din care venit jumătate compete capelanului.

Pentru cuartirul capelanal să va îngriji parochul.

Recurenții vor avé a-și trimite petițiunile sale ajustate cu documintele recerute până la termenul indicat la subscrisul.

Beiuș, 14 Iuliu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILIU PAPP, m. p. prot. Vașcouli.

Să escrie concurs pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din opidul **Pâncota**, cu termin de alegere pe **21 August (2 Septembrie) a. c.**

Emolumintele : 300 fl. v. a., cuartir liber și grădină, 10 fl. pentru curătorie, pentru scripturistică și conferință să va îngriji comuna bisericească, apoi trei orgii de lemne pentru încălzirea numai a salei de învățământ.

Dela reflectanți să pretinde ca recursul înstruat conform prescrișelor legale și adresate comitetului parochial din **Pâncota**, să se trimită P. O. Domn protopresviter și inspector școlariu Georgiu Popoviciu în Șiria (Világos.)

Pâncota, din șed. comit. par. ținut la 15/27 Iunie 1894.

Filip Leuca, m. p.
președinte.

Ioan Binchiciu, m. p.
not.

În conțelegere cu : **GEORGIU POPOVICIU, m. p.**
protopresviter și inspector școlar.

Pe baza decisului comitetului paroch. rom. gr. ort. din **Igrîș**, adusă în ședința dto 1/13 Iulie a. c., să escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător la școala de fete rom. gr. or. din **Igrîș**, (Egref) cottul Torontal, inspectoratul Banat-Comloș, cu termin de alegere **7/19 August a. c.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt : 1) 200 fl. în bani gata, solviți în rate lunare anticipando ; 2) 33 chible grâu ; 3) 50 fl. v. a. pentru cuartir până va poté capéta cuartir în natură ; 4) Pentru conferință și scripturistică anualmente 10 fl.

Doritórele de a ocupa acest post, sunt pofite în terminul susindicat, a-și trâmite petițiunile la adresa P. On. D. protopresviter Paul Miulescu, în Nagy-Komlós, înștruite conform legii, provédute și cu atestat de moralitate și conduită dela comitetul paroch., și inspectorul școlar, unde se va fi aflat până acuma — avénd a se presenta până la alegere și în persónă, spre a se face cunoscuté poporului.

Igrîș, 6/18 Iuliu 1894.

Gavrila Cionca, m. p.
președinte.

Petru Arsiciu, m. p.
not. com par.

În conțelegere cu mine : **PAUL MIULESCU, m. p.** protop. și inspector de școle.

Pe stațiunea învățătórescă dela școala gr. or. din comuna **Jaca** (Zsáka), inspectoratul Orăđii-mari să escrie concurs cu termin de alegere pe **28 August (9 Septembrie) a. c.**

Emolumentele sunt :

1) În bani numérrar, solvinđi în rate 3 lunare anticipative 150 fl., 2) În rescumpérarea pământului învățătóresc $\frac{1}{4}$ sessie și competența de pășiunat 120 fl. 3) $16\frac{1}{2}$ cubule grâu de pâne à 5 fl. : 82 fl. 50 cr., 4) Pentru recuisite de scris 1 fl., de tot 353 fl. 50 cr.

Afară de acestea va avé învățătóriu alegând în edificiul nou școlariu locuință cu 3 chillii, culină, camară, pivniță precum și grădină de legume. Apoi învățătóriu deodată fiind și cantor ca atare póte conta la un venit anual de 40 fl.

Să notéză că alegândul învățătóriu numai după un an de probă să va recoménda Ven. Consistoriu spre aprobare, dacă va dovedi purtare morală bună și sporiu satisfăcătóriu în școlă.

Recurséle ajustate conform prescrișelor stat. org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873, adresate comitetului parochial din **Jaca** (Zsáka), să se trimită subscrisului în Oradea-mare până inclusive în **24 August (5 Septembrie)**,

avénd recurenții în vre-o Duminecă ori sərbătóre a se presenta în biserica din loc, spre a-și aréta desteritatea în cântere și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : **TOMA PACALA, m. p.** protopresviter și inspect. școl

Pe stațiunea învățătórescă dela școala gr. or. din comuna **O-Homorog**, inspectoratul Tincei, să escrie concurs cu termin de alegere pe **24 August (5 Septembrie) a. c.**

Emolumintele sunt :

1. În bani numérrar 146 fl. ; 2. 14 cubule de grâu à 7 fl. : 98 fl. ; 3. 8 cubule cucuruz à 5 fl. : 40 fl. ; 4) 7 jughere de pământ arétóriu 70 fl. ; de tot 354 fl.

Afară de aceste alegândul învățătóriu va avé cortel în natură, precum și din venitele cantorale 40 fl.

Recurséle ajustate conform prescrișelor stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1873, adresate comitetului parochial din **O-Homorog**, să se trimită subscrisului în Oradea-mare până inclusive **20 August v.**, avénd recurenții în vre-o Duminecă ori sərbătóre a se presenta în biserica din loc, spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : **TOMA PACALA, m. p.** protopresv. adm. și inspect. școl.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătóresc vacantă dela școlă conf. rom. gr. din comuna bis. **Capolnaș**, classa a II-a, să escrie concurs cu termin de alegere pe **14/26 August a. c.**

Pe lângă următóre emoluminte :

1) Cortel liber cu intravilanul școléi 2) Lemne pentru învățătóriu și încălđitul salei de învățământ 36 metri. 3) În bani 357 fl. 50 cr. v. a. 4) Pentru conferințele învățătóresci 10 fl. v. a. 5) Pentru scripturistică 5 fl. v. a.

Recurenți vor avé ca să producă la recurséle lor, testimoniu de pedagogie, de cvalificațiune din limba magiară, și atestat de moralitate și servițiul de până aci, cari recourse adreséndu-le comitetului parochial, să le subștérnă insp. de școlé **Demetriu Marcu** în Birkis per **Soborșin**, și până la ziua de alegere să se presentéze în careva ziua de Duminecă ori sərbătóre la sânta biserică, pentru a-și aréta desteritatea în cânt și ticic, fiind-că alesul învățătóriu va fi totodată și cantor la biserică fără alta remunerațiune.

Cei cu cunoscință în compunerea și conducerea de corul vocal pe note, și cu cvalificațiunile de mai sus, vor fi preferiți la candidare.

Capolnaș, la 4 Iuliu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : **DEMETRIU MARCU, m. p.** insp. cerc. de școlé.

Cu termin de alegere pe ziua de **7/19 August a. c.** se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a stațiunei învățătóresci din **Murani**, protopresviteratul și inspectoratul Timișorii.

Emolumentele anuale sunt : 1) în bani gata 120 fl. ; pentru 50 chlgr. lard 30 fl., pentru 40 chlgr. sare 4 fl. 80 cr., pentru $12\frac{1}{2}$ chlgr. lumini 6 fl., de tot 160 fl. 80 cr., 2) în naturale 60 meți de grâu ; 3) 4 jughere de pământ, (2 arătóriu și 2 livadá) ; 4) 8 orgii de lemne 4 pentru învățătóriu și 4 pentru încălđirea salei de învățământ ; 5) pentru scripturistică 5 fl. ; 6) locuință cu 2

încăperi, culină, cămară, grajd, șopru și grădină de peste 200 stg. pătrați.

Recurenții au să-și înainteze recursese adresate comitetului parochial și ajustate cu documente de calificare și limba magiară, subscrisului inspector școlar în Timișoara (Fabrik). Dela reflectanții se cere a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Cei cari vor dovedi aptitudinea de a conduce cor vocal vor fi preferiți.

Murani, din ședința comitetului parochial, ținută la 29 Iunie 1894.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresv. tractual Dr. TR. PUTICI, m. p. ca inspector de școle.

—□—

Prin această se escrie concurs pe stațiunea învățătorescă dela clasa I a școlii populare gr. or. din **Buteni**, (Butyin) cu termin de alegere la **15 August st. v. a. c.** până când recurenții pe calea oficiului inspectoral și vor subșterne recursese sale și se vor prezenta vre-odată în biserică din loc spre a se arăta poporului alegătoriu.

Salariul încopciat cu această stațiune e 350 fl., și 4 stângeni de lemne.

Să vor preferi dintre recurenți cei cari sunt în stare a conduce corul vocal bisericesc.

Buteni, la 10 Iuliu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresviter, insp. școl.

—□—

Pentru stațiunea învățătorescă din **Laz**, în inspectoratul Butenilor, prin această se escrie concurs cu termin de alegere la **14 August a. c. st. v.** până când recurenții pe calea oficiului inspectoral și vor subșterne recursese sale și se vor prezenta vre-odată în biserică din loc spre a se face cunoscuți alegătorilor.

Venitele încopciat cu această stațiune sunt: 1) în bani 100 fl., 2) grâu 6 șinice, 3) cucuruz 6 șinice, 4) lemne pentru învățătoriu 4 stângeni, 5) stole cantonale cam 15 fl., 6) pământ 18 jug., cari toate la olaltă se urcă la 305 fl.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresviter, inspect. școl.

—□—

Să escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școla gr. or. rom. din comuna **Remetea-luncă**, comitat. Caraș-Severin, împreunat cu salariu anual în bani gata 300 fl. v. a. pâușal pentru conferințe 10 fl.; șese stângeni lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ; — spesele scripturistice se vor acoperi din fondul școlariu; cuartir liber o chilia, culină, grajd pentru vite, grădină de legumi și plină de pomi, și grădină extravilană; — dela înmormântări va primi învățătoriu alegând stola îndătinată aici: — 2 jughere livadă, la acăr folosință pot reflecta acei învățători cari se simt apți de a forma și conduce cor local, această livadă economisată aduce un venit sigur de 50 fl. v. a.

Terminul de alegere se stătorește pe Duminică în **7/19 August a. c.** până când acei recurenți cari intru-nesc calificare recerută, potând, dovedi că posedă testimoniu de calificare învățătorescă precum și limba magiară, adevărință despre portarea morală și sporiul desvoltat dacă a funcționat ca învățătoriu, recursul astfel

instruit e a se adresa până la 2 August st. v. c. **M. O. D. Adam Rosa**, inspector de școle în Leucușești, p. u. Bălinz, — ér recurenții au să se prezente în vre-o Duminică sên sârbătoare în sfta biserică din Remetea-luncă spre a-și arăta desteritatea în cântare și rituale.

Dat în ședința comitetului parochial:

Mihail Zsurma, m. p. *Alessandru Iclozan, m. p.*
paroch preș notariu.

În conțelegere cu mine: ADAM ROSA, m. p. inspector de școle.

—□—

Să escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școla gr. or. din comuna **Leucușești**, comitatul Caraș-Severin, împreunat cu salariul anual în bani gata 200 fl., pâușal pentru conferință 10 fl., scripturistică 5 fl.; 24 metri lemne pentru școlă și învățător, 12 meți grâu, 24 meți cucuruz, grădină de legumi de un jugher, jumătate afară, și érá jumătate juger în comună.

Terminul pentru alegere se stătorește pe **1/13 August a. c.** până când acei recurenți cari băsați pe testimoniu preparandial, esamenul de calificare din limba română și magiară; au a-și subșterne recursese subscrisului inspector de școle în Leucușești p. u. Balincz.

Doritorii de a cuprinde această stațiune au a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică de aici, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic bisericesc.

Leucușești, în 3 Iuliu v. 1894.

Constantin Rosa, m. p. *Adam Rosa, m. p.*
președintele comitet. inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățător la școla gr. or. română din comuna **Bunea-română**, se escrie concursul cu termin de alegere pe ziua de **14/26 August a. c.**

Emolumentele sunt: a) în numărariu 210 fl., b) 20 meți cucuruz în bômbe și 10 meți grâu 90 fl., c) Pâușal de scris 5 fl., d) Pentru conferința 10 fl., e) 32 metri de lemne din care se încăldește și școla de învățământ, locuință liberă cu grădină de legumi de 800□, g) Dela înmormântări unde va fi poftit 20 cr., ér cu liturgie 40 cr.

Recursesele cuvințios ajustate, sunt a se adresa părintelui inspector cercual de școle Adam Rosa, în Leucușești, p. u. Balincz, comitetul Caraș-Severin. Având în vre-o Duminică ori sârbătoare a se prezenta în biserică locală spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Leucușești, în 3 Iuliu v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ADAM ROSA, m. p. insp. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. din comuna **Chiraleu**, inspectoratul Orăzii-mari, se escrie concurs cu terminul de alegere pe **21 August (2 Septevre) a. c.**

Emolumentele:

1) Dela 75 Nr. câte un măsură de grâu de tot 18 cubule și 3 măsuri per 5 fl.: 93 fl. 75 cr., 2) Dela 75 Nr. à 70 cr.: 52 fl. 50 cr.; 3) 10 jughere de pământ și două grădini 10 măsuri de clasa primă 110 fl., 4) 2 orgii de lemne aduse acasă 12 fl., 5) Venitul cantoral 30 fl., 6) Pășunat la an 3 fl., de tot 301 fl. 25 cr.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial, din Oradea-mare până inclusive în 18 30 August având recurenții în vre-o Duminecă, ori sêrbătore, a sê presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelege cu: TOMA PACALA, m. p. protopresviter ca inspect. de școle.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. din comuna Chiribișiu, inspectoratul Orăđii-mari sê escrie concurs, cu terminul de alegere pe 21 August (2 Septembrie) a. c.

Emolumintele:

În bani gata 300 fl., afară de acestea, cortel în natură, și venitele cantorali.

Sê obsêrvă că pentru dotațiunea de sus alegândul învățătoriu are sê împlinêca și afacerile cantorali.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873, adresate comitetului parochial din Chiribișiu, sê se trimittă subscrisului în Oradea-mare până inclusive în 18/30 August, având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a-sê presenta în biserică din loc spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopresviter și inspect. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. din comuna Sacal, inspectoratul Orăđii-mari, sê escrie concurs cu termin de alegere pe 14/26 August a. c.

Emolumintele:

1) Cortel cu intravilan computat în 20 fl., 2) Salariul în bani 100 fl., 3) $\frac{1}{4}$ Sesiune pământ 80 fl., 4) 20 Șinice de grâu 100 fl., 5) Stole cantorale 50 fl., 6) Pășune pentru 3 vite 6 fl., de tot 356 fl.

Sê obsêrvă că contribuțiunea după pământul învățătoresc are sê-o solvêscă alegândul învățătoriu.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Sacal, sê se trimittă subscrisului în Oradea-mare, până inclusive în 12/24 August, având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a sê presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopresviter și insp. școl.

—□—

Sê escrie concurs pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. română din Gepiu, inspectoratul Tinței, cu termin de alegere pe 31 Iuliu (12 August) a. c.

Emolumintele sunt: 1) În numărariu 150 fl.; 2) 18 chubule bucate parte grâu, parte cucuruz; 3) 5 jugere pământ arêtoriu; 4) 3 metrii de lemne; 5) Pentru cureșitul și încălzitul școlei 12 fl.; 6) Pășal de scris 5 fl.; 7) Stolele cantorale: dela mormântare mare 1 fl.; dela mormântare mică 50 cr., hora mortului 50 cr. dela cununie 40 cr.; 8) Cortel bun cu două chilii, culină, cămară și cu grădină mare de legumi. — Tôte laolaltă fac 380 fl.

Afară de acestea alegândul învățătoriu mai pôte conta delă dominiu pe 2 jugere de pământ pentru cucuruz arat și sêmănat.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Gepiu, sê se trimittă subscrisului în Oradea-mare, până inclusive, în 28 Iuliu, v. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore, a-sê presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop, adm. și inspect. școlar.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. română din comuna Ch. Apateu; inspectoratul Orăđii-mari, sê escrie concurs cu termin de alegere 7, 19 August a. c.

Emolumintele sunt: 1) Cortel cu grădină de legumi 30 fl.; 2) În bani gata 60 fl.; 3) Folosirea a unui pătrariu pământ 120 fl.; 4) 10 chubule grâu de pâne și 5 chub. orz per 5 fiorini 75 fl.; 5) Venitele cantorali, dela mort mare 1 fl. mort mic 50 cr. cununie 50 cr. = 30 fl. Suma 315 fl.

Sê obsêrvă ca contribuțiunea după pământul învățătoresc o va solvi alegândul învățătoriu; mai departe pentru dotațiunea de sus învățătoriu va împlini deodată și afacerile cantorali.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Ch. Apateu, sê se trimittă subscrisului în Oradea-mare, până inclusive 4/16 August a. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore, a-sê presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop și inspect. școlar.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru clădirea unui edificiu școlar nou cu două sale de învățământ și cu locuințe învățătorești în comuna Moșnița, protopresviteratul Timișorii, se escrie concurs de licitațiune minuendă pe ziua de 17/29 Iuliu a. c.

1) Preșul de esclamare 4673 fl. v. a.
2) Reflectanții au să depună vadiul de 10% din preș.
3) Palanul, preliminarul de spese, precum și condițiunile de întreprindere se pot vedê la președintele comitetului parochial de acolo.

4) Resultatul licitațiunei este obligator pentru întreprinzător îndată cu subscrierea protocolului de licitațiune; ér pentru comuna bisericescă numai după aprobarea aceluia din partea Venerabilului Consistor, când apoi se va incheia și contractul.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Moșnița la 3 Iulie v. 1894.

Dimitrie Adam, m. p. Vichentie Cernet, m. p.
președinte. notariu.

Cu consensul protopresviterului: Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—